

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหา ความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสังกัดเทศบาล มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวทางและทฤษฎีทั้งในและนอกประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. ความหมายของสื่อการเรียนการสอน
2. ประเภทของสื่อการเรียนการสอน
3. คุณค่าและประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน
4. หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Instructional Media” แปลว่าสื่อการสอนหรือสื่อการเรียนการสอน ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้ กิดานันท์ มลิทอง (2523 : 76) สรุปว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับชัยขงค์ พรหมวงศ์ (2539 : 13) สรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ ที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่ง หรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533 : 80) สรุปว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ผู้สอน และผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับมนตรี แยมกสิกร (2526 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

วาสนา ชาวหา (2525 : 15) สรุปว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

พิมพัวรรณ เทพสุมาธานนท์ (2531 : 29) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

เกอร์ลัช และอีไล (Gerlach, and Ely, 1982 : 282) อ้างถึงในกิดานันท์ มลิทอง (2540 : 2) ให้ความหมายของคำว่า สื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการสอนมีบทบาทเป็นกุญแจสำคัญ ในการวางแผนและการใช้การสอนเชิงระบบ สื่อมีความหมายมากไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ หรือเหตุการณ์ที่สร้างเงื่อนไข ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและทัศนคติต่างๆ ตามความหมายนี้ อาจารย์ ตำรา และสิ่งแวดลอมในโรงเรียนเป็นสื่อทั้งสิ้น

บราวน์ และคนอื่นๆ (Brown and others. 1977 : 5) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน คือ อุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งที่มีความหมายรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัตถุ หรือเครื่องมือเท่านั้น

จากความหมายสื่อการเรียนการสอนหรือสื่อการสอนที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และตัวกลางที่สามารถถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้ต่างๆ ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้เรื่องราวหรือความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท แต่ละชนิดจะมีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุดก็ต่อเมื่อ ผู้สอนสามารถเลือกสื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภทมาใช้ได้เหมาะสมตรงกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

กิดานันท์ มลิทอง (2531 : 79 - 80) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning resource) เป็น 5 รูปแบบ

1. คน (People) หมายถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบของโรงเรียน เช่น ครูผู้บริหาร ผู้ช่วยสอน ผู้แนะแนวการศึกษาหรือผู้ที่อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
2. วัสดุ (Materials) หมายถึง วัสดุที่บรรจุเนื้อหาในบทเรียน เช่น หนังสือ สไลด์ แผ่นที่ หรือสิ่งต่างๆ ที่เป็นทรัพยากรในโรงเรียนและได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยอำนวยความสะดวก

3. อาคารสถานที่ (Setting) หมายถึง อาคารที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น อาคารเรียน อาคารเอนกประสงค์ อาคารเฉพาะ สนามกีฬา แปลงเกษตร

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tool and Equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น

5. กิจกรรม (Activities) เป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การออกแบบโปรแกรม เกม และการจำลอง การจัดทัศนศึกษา

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2529 : 112) ได้แบ่งสื่อการสอนเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งของช่วยสอนที่มีการผูกพันเปลี่ยนแปลง เช่น ซอล์ก ฟลิ้ม ภาพถ่าย สไลด์ภาพยนตร์ ฯลฯ

2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดาษดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ

3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต การสาธิต การทดลอง และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : ออนไลน์) ได้จำแนกสื่อการสอนซึ่งเรียกว่า “โสตทัศนูปกรณ์” ออกเป็น 6 ประเภท

1. วัสดุสายเส้น มี 9 ชนิด คือ กระดานดำ แผนที่และลูกโลก การ์ตูน ไปสเตอร์ แผ่นภาพ แผ่นสถิติ แผ่นภูมิ แผ่นป้ายคำสั่ง และป้ายนิเทศ

2. วัสดุมีทรง มี 6 ชนิด คือ ตู้อินเตอร์ทัศน์ พิพิธภัณฑ์โรงเรียน ของเลียนแบบ ของจำลอง ของตัวอย่าง และของจริง

3. โสตวัสดุ มี 4 ชนิด คือ ระบบเสียง แผ่นเสียง และวิทยุ

4. ภาพนิ่ง มี 10 ชนิด คือ ภาพผนัง สมุดภาพ ภาพสามมิติ ภาพเขียน รูปภาพ ภาพถ่าย ฟลิ้มสตริป สไลด์ ภาพโปร่งแสง และรูปตัดมาจากหนังสือ

5. กิจกรรมร่วม แบ่งเป็น 8 ชนิด ได้แก่ งานที่เป็นโครงการ การเล่นเกม การแสดงบทบาท การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ นิทรรศการ การทดลอง กระบะทราย

6. ภาพยนตร์และโทรทัศน์

ชนะ กลีภรณ์ (2530 : 14 - 16) ได้จำแนกประเภทสื่อการสอนออกเป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือ

1. สื่ออุปกรณ์หรือสื่อหนัก (Hardware) คือ อุปกรณ์เทคนิคทั้งหลาย เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพโปรเจกต์ เครื่องบันทึกเทป/โทรทัศน์ และเครื่องเรียนด้วยคอมพิวเตอร์

2. สื่อประเภทวัสดุหรือสื่อเบา (Software) คือ วัสดุในการเรียนรู้ เช่น ฟิล์ม ภาพยนตร์ สไลด์ แผ่นโปรเจกต์ และ โปรแกรมสำหรับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น บางชนิดใช้เนื้อหาและใบงาน

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 4) ได้แบ่งสื่อการสอนตามลักษณะรูปร่างของสื่อไว้ 4 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทเครื่องมือ เป็นสื่อที่ได้จากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แขนงวิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องฉายต่างๆ เครื่องเสียง วิทยุและโทรทัศน์รวมทั้งแผ่นป้ายต่างๆ

2. สื่อประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อที่ได้จากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นวัสดุที่มีการผุพังสิ้นเปลืองได้ง่าย เช่น แผนที่ แผนที่สถิติ ภาพโฆษณา แผนภูมิ รูปภาพ หุ่นจำลองของจริง และอื่นๆ

3. สื่อประเภทวิธีการ หมายถึง สื่อประเภทเทคนิค ระบบกระบวนการต่างๆ เช่น การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การทดลอง การแสดงละคร นิทรรศการ

4. สื่อประสม หมายถึง การนำสื่อประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นเครื่องมือวัสดุและวิธีการมาใช้ร่วมกันอย่างสัมพันธ์กัน ในลักษณะที่สื่อแต่ละอย่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น บทเรียน โปรแกรม ชุดการสอน การจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

เอดการ์ เดล (Edgar Dale) อ้างถึงในกิดานันท์ มลิทอง (2540 : 81 - 82) ได้จัดแบ่งสื่อการสอน และการแสดงขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้แต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ โดยพัฒนาความคิดของนักจิตวิทยา บรูเนอร์ (Bruner) นำมาสร้างเป็น “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experiences)

1. ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงจากของจริง สถานการณ์จริง หรือด้วยการกระทำจริงของตนเอง เช่น การจับต้อง การเห็น

2. ประสบการณ์การรอง เป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนจากสิ่งที่ใกล้เคียงกับความจริงที่สุด เช่น ของจำลอง สถานการณ์จำลอง

3. ประสบการณ์นาฏกรรมหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่มีข้อจำกัดด้วยยุคสมัย เวลา สถานที่ เช่น เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม

4. การสาธิต เป็นการแสดงหรือการกระทำประกอบคำอธิบาย เพื่อให้เห็นลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับและเรียนรู้ประสบการณ์ภายนอกสถานที่เรียนอาจเป็นการเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ หรือการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ

6. นิทรรศการ เป็นการจัดแสดงสิ่งของต่างๆ การจัดป้ายนิทรรศการ เพื่อให้สารประโยชน์ และความรู้แก่ผู้ชม เป็นการใช้ประสบการณ์แก่ผู้ชมโดยนำประสบการณ์หลากหลายผสมผสานกันมากที่สุด

7. โทรทัศน์ เพื่อให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน หรือผู้ชมที่อยู่ในห้องเรียนหรืออยู่ทางบ้าน การสอนอาจเป็นการสอนสด หรือบันทึกเสียงวีดิทัศน์ก็ได้

8. ภาพยนตร์ เป็นภาพที่บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ลงบนฟิล์ม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งภาพและเสียง โดยใช้ประสาทตาและหู

9. การบันทึกเสียง วิชูปภาพนิ่ง ข้อมูลที่อยู่ในสื่อขั้นนี้จะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน ที่ถึงแม้จะอ่านหนังสือไม่ออก แต่ก็สามารถจะเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวที่สอนได้

10. ทักษะสัญลักษณ์ เช่น แผนที่ แผนภูมิ หรือเครื่องหมายต่างๆ อันเป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นจริงของสิ่งต่างๆ หรือข้อมูลที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้

11. วจนสัญลักษณ์ เป็นประสบการณ์ในขั้นที่เป็นนามธรรมมากที่สุด ได้แก่ ตัวหนังสือในภาษาเขียน และเสียงของคำพูดในภาษาพูด

จากกรวยประสบการณ์ เกลได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยเป็น

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพหุ่นจำลอง เป็นต้น

1.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นซีดี ฟิล์มภาพยนตร์ เป็นต้น

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านทำให้ข้อมูล หรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุ สามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เครื่องเล่นซีดี เป็นต้น

3. อาคารสถานที่ (Setting) ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับทรัพยากรรูปแบบอื่นๆ และผู้เรียน สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ดิกรเรียนและสถานที่อื่นๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น ส่วนสถานที่ต่างๆ ในชุมชนก็สามารถประยุกต์ใช้เป็นทรัพยากรสื่อการเรียนการสอนได้เช่นกัน เช่น โรงงาน ตลาด สถานที่ทางประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools and Equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น เช่น เครื่องมือด้านโสตทัศนอุปกรณ์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activities) เป็นการดำเนินงานที่จัดทำขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโปรแกรม เกม และการจำลอง การจัดทัศนศึกษา ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีการใช้วัสดุการเรียนแต่ละวิชา

คุณค่าและประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน

กิดานันท์ มลิทอง (2540 : www.st.ac.th/av/mediavalue.html) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอน โดยแบ่งคุณค่าของสื่อเป็นสื่อกับผู้เรียนและสื่อกับผู้สอน ดังนี้

สื่อกับผู้เรียน

1. เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจเนื้อหา บทเรียนที่ยู่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างรวดเร็ว

2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ในวิชาที่เรียน

4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์อันดีในระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากใช้สื่อเหล่านี้

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

สื่อกับผู้สอน

1. การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอนเป็นการสร้างบรรยากาศในการสอนให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย

2. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง

3. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุ เพื่อใช้ในการสอนตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สื่อการเรียนการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ดังนั้นก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนควรจะได้ศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอน ข้อดีและข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

นิพนธ์ สุขปริณี (2521 : 13 - 16) กล่าวว่า สื่อการสอน เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ และความคิดระหว่างครูกับนักเรียนเป็นเครื่องช่วยให้บทเรียนง่ายขึ้นเพราะสื่อการสอนจะช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริง ทักษะ ทศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งเห็นคุณค่าในเรื่องราวที่สอนซึ่งจะเป็นรากฐานให้เกิดความเข้าใจและความจำอย่างถาวร นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงของโลกต่างยอมรับและเห็นพ้องกันว่า สื่อการสอนน่าเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยให้การสอนได้ผลดีขึ้นในด้านคุณค่าบางประการจากการใช้สื่อการสอน ดังนี้

1. คุณค่าทางด้านวิชาการสรุปได้ดังนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการสอนจากการใช้สื่อการสอนประกอบการสอนจะได้ประสบการณ์ตรง และเรียนได้ดีมากกว่าผู้เรียนที่ไม่มีสื่อการสอนประกอบการเรียนการสอน

1.1 ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง เป็นแนวทางให้เข้าใจสิ่งอื่นๆ ได้ดียิ่งขึ้นและยังช่วยส่งเสริมด้านความคิดและการแก้ปัญหาอีกด้วย

1.2 จากการวิจัยสรุปว่า สื่อการสอนให้ประสบการณ์ที่เป็นจริงแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากและจำได้นาน

1.3 สื่อการสอนโดยเฉพาะภาพยนตร์ จะช่วยเร่งทักษะในการเรียนรู้

2. คุณค่าทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

2.1 สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การอ่าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ ทักษะการแก้ปัญหา และความซาบซึ้งในคุณค่า

2.2 ทำให้ผู้เรียนมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องสมบูรณ์ และก่อให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นอย่างเดียวกันทั้งมีอิทธิพลต่อเจตคติของผู้เรียนด้วย

2.3 สื่อการสอนเร้าให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และช่วยุให้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจการศึกษา สรุปได้ดังนี้

3.1 สื่อการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนช้าให้เรียนได้เร็วและมากขึ้น ส่วนผู้เรียนฉลาดก็จะเรียนรู้ได้มากขึ้นไปอีก

3.2 การสอนโดยอธิบายเพียงอย่างเดียว เป็นการสิ้นเปลืองเวลาที่สุดเพราะผู้เรียนลืมง่าย ถ้าใช้สื่อการสอนจะช่วยขจัดความสิ้นเปลืองนี้ และยังช่วยให้ผู้สอนที่สอนคืออยู่แล้วสอนดียิ่งขึ้น

3.3 สื่อการสอนช่วยประหยัดค่าพูด และเวลาของผู้สอนที่สำคัญยิ่งกว่านั้นยังช่วยประหยัดเวลาของผู้เรียน ทำให้มีเวลาที่จะศึกษาบทเรียนอื่นต่อไป

3.4 สื่อการสอนช่วยขจัดปัญหาเรื่องสถานที่ เวลา และระยะทาง ได้ดังนี้

3.4.1 สามารถนำสิ่งที่เกิดในอดีตมาศึกษาได้ เช่น ภาพยนตร์

3.4.2 สื่อการสอนช่วยนำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไป มาศึกษาได้

3.4.3 ช่วยทำสิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้เร็วได้ได้ และทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลงได้ เช่น ภาพยนตร์ สามารถแสดงให้เห็นการเจริญเติบโตของพืชได้ในระยะเวลาสั้นๆ ได้

กมล และมานิต เวียสุวรรณ (2540 : 43) กล่าวถึง คิตเตอร์ (Kinder) ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการสอนว่า

1. สื่อการเรียนการสอน สามารถเอาชนะข้อจำกัดเรื่องความแตกต่างกันของประสบการณ์ดั้งเดิมของผู้เรียน คือเมื่อใช้สื่อการเรียนการสอนแล้ว จะช่วยให้เด็กซึ่งมีประสบการณ์เดิมต่างกันเข้าใจได้ใกล้เคียงกัน

2. ขจัดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสถานที่ ประสบการณ์ตรงบางอย่างหรือการเรียนรู้

3. สื่อการเรียนการสอนทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดอย่างเดียวกัน

4. ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมและสังคม
5. ทำให้เด็กมีวินัยภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องและสมบูรณ์
6. ทำให้เด็กมีความสนใจและต้องการเรียนในเรื่องต่างๆ มากขึ้น เช่น การอ่าน

ทัศนคติ การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

7. เป็นการสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจ
8. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสบการณ์ส่วนามธรรมชาติ

ซัยยงค์ พรหมวงษ์ (2529 : 113) กล่าวถึง คุณค่าของสื่อการสอนไว้ว่า

1. การเพิ่มจำนวนผู้เรียนนั้น สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของผู้เรียน

2. สื่อการเรียนการสอนช่วยทำให้ผู้สอนสอนได้ดีขึ้นและช่วยให้การสอนบรรลุ

เป้าหมาย

3. สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูป ช่วยให้ผู้เรียนที่อยู่ในสภาพเสียเปรียบ หรือผู้ยากไร้สามารถเรียนได้ทัดเทียมกับผู้ที่มีฐานะดีกว่า

ซัยยงค์ เรื่องสุวรรณ (2526 : 139-140) สรุปคุณค่าของสื่อการสอนได้ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียน
2. ทำให้เนื้อหาวิชาความรู้ที่สอนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น
3. เร้าความสนใจของผู้เรียน ทำให้ครูสามารถสอน และทำกิจกรรมการเรียนการสอนได้กว้างขวางมากขึ้น
4. เป็นเครื่องชี้แนะการตอบสนองของผู้เรียน
5. สามารถเอาชนะขีดจำกัดต่างๆ ทางกายภาพได้
6. ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น การแก้ปัญหา
7. เป็นเครื่องมือสำหรับครูในการวินิจฉัยผลการเรียน และช่วยในการซ่อม

เสริม

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนในด้านกายภาพ ดังนี้

1. เป็นแหล่งความรู้
2. เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้สัมผัสและรับรู้ได้โดยง่าย
3. เป็นสิ่งที่สามารถเสนอตัวต่อผู้เรียนได้

จากทัศนะของนักเทคโนโลยี และนักการศึกษาที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าสื่อการเรียนการสอนมีคุณค่าและประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน
3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียน
4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และกับผู้สอนด้วย
5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านี้
6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล
7. การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้บรรยากาศแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้มากขึ้นด้วย
8. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหาเพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง
9. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน
10. คิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน

หลักในการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ได้มีนักการศึกษาเสนอแนวคิดไว้ต่างกักันดังนี้

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 1470) ได้เสนอข้อคิดในการนำกรวยประสบการณ์ของเอดการ์เดล (Edgar Dale) ไปใช้ 5 ประการดังนี้

1. สื่อประสบการณ์ต่างๆ ในกรวยประสบการณ์นั้น ได้จัดแบ่งตามลำดับ ประสบการณ์เรียนรู้ ดังนั้นเราจะเริ่มใช้สื่อประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และในบางกรณีอาจใช้สื่อประสบการณ์หลายๆ อย่างพร้อมๆ กันก็ได้

2. สื่อประสบการณ์ต่างๆ ในกรวยประสบการณ์ไม่อาจนำเสนอโดยแบ่งแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด ดังนั้นประสบการณ์ทุกชั้นจึงมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันส่วน ประสบการณ์ชั้นใดจะเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด ย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ในการเรียนรู้บทศันใหม่ ที่ไม่มีพื้นฐานมาก่อน ประสบการณ์ตรงจะช่วย ได้มากในเรื่องความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องสมบูรณ์

4. ในประเด็นที่ต้องพิจารณาตัวผู้เรียนและเนื้อหาเรื่องราวที่จะศึกษา ไม่จริงเสมอ ไปที่ประสบการณ์ชั้นสูง เหมาะกับผู้ใหญ่ และชั้นต่างๆ เหมาะกับเด็กๆ

5. การใช้กรวยประสบการณ์เพื่อการสอนนั้น เพื่อให้มีทางเลือกแก่ผู้สอนในการ พิจารณาเลือกประสบการณ์ที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียน จุดมุ่งหมาย และเนื้อหา

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533 : 88) สรุปว่า หลักการใช้สื่อหรือนำสื่ออาจพิจารณา ได้ 3 ลักษณะดังนี้

1. การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนของผู้สอน เช่น ประกอบคำบรรยาย และการอธิบาย เป็นต้น

2. การใช้สื่อเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ชุดการสอน บทเรียนด้วย ตนเอง เป็นต้น

3. การใช้สื่อร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เช่น เกม สถานการณ์จำลอง และ การสาธิต เป็นต้น

กิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน จะขึ้นอยู่กับเทคนิคและวิธีการเรียนของ ผู้เรียนกับวิธีสอน แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้สอนไม่ควรมองข้ามไป ก็คือ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การใช้ สื่อการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด

Brown and other (1985 : 64-69 อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง, 2526 : 89-90) การใช้สื่อการสอนนั้นอาจจะใช้เฉพาะชั้นตอนใดชั้นตอนหนึ่งของการสอน หรือจะใช้ในทุก ชั้นตอนก็ได้ ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะ เรียนนั้น สื่อที่ใช้ในชั้นนี้จึงเป็นสื่อที่กว้างๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรียนในครั้งก่อน ยังมีสื่อ ที่เน้นเนื้อหาจะลึกอย่างแท้จริง เช่น ภาพ บัตรคำ หรือบัตรปัญหา เป็นต้น

2. **ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน** เป็นขั้นสำคัญในการเรียน เพราะเป็นขั้นที่จะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาวิธีการสอนหรืออาจจะใช้สื่อประสมก็ได้ ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อในขั้นนี้จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้อง และชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ แผ่น โปรงแสง แผนภูมิ เทปเสียง หรือชุดการสอน เป็นต้น

3. **ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ** เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎี หรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัด โดยการลงมือฝึกปฏิบัติเอง สื่อในขั้นนี้จะ เป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนไตร่ตรอง โดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อเองมากที่สุด เช่น ภาพ บัตรคำ เทปเสียง สมุดแบบฝึกหัด หรือชุดการสอน เป็นต้น

4. **ขั้นสรุปบทเรียน** เป็นขั้นของการเรียนการสอนเพื่อการย้ำเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วย ขั้นสรุปนี้ควรใช้เพียงระยะเวลาสั้นๆ เช่นเดียวกับขั้นนำ สื่อที่ใช้สรุปจึงควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดโดยย่อ และใช้เวลาสั้นๆ เช่น แผนภูมิ แผ่นโปรงแสง เป็นต้น

5. **ขั้นประเมินผู้เรียน** เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ หรือเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใด และบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาที่เรียน โดยอาจมีภาพประกอบด้วย ก็ได้ อาจจะนำบัตรคำหรือสิ่งต่างๆ ที่ใช้ในขั้นกิจกรรมการเรียนถามอีกครั้ง และอาจเป็นการทดสอบโดยการปฏิบัติจากสื่อหรือการกระทำของผู้เรียนเพื่อทดสอบว่าผู้เรียนสามารถมีทักษะจากการปฏิบัติอย่างถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

อีริกสันและเคิร์ล (Erickson and Curl, 1972 : 163-170) ได้กล่าวถึง หลักการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยทั่วไปไว้ว่า การใช้สื่อเพื่อเกื้อหนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น ครูควรวัดหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. **หลักการเลือก (Select)** ในการเลือกสื่อครูควรมีความสามารถพื้นฐานต่างๆ ในการเลือกสื่อ ดังนี้

1.1 สามารถเขียนจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน

1.2 มีความรอบรู้ในเรื่องของแหล่งสื่อการสอนเป็นอย่างดี

1.3 สามารถเลือกหาสื่อที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการสอนที่เขียนขึ้นมา

1.4 สามารถคาดคะเนได้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลายอันเนื่องมาจากสื่อ

การเรียนนั้นๆ จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไรบ้าง

1.5 สามารถนำสื่อต่างๆ มาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและปัญหาต่างๆ ในการเรียนการสอนได้ ไม่ว่าจะเป็นการสอนแบบกลุ่มหรือแบบเอกัตบุคคลก็ตาม

1.6 สามารถเลือกสื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้

1.7 สามารถเลือกสื่อต่างๆ ให้เหมาะสมกับวิธีการสอนแบบต่างๆ ได้

1.8 มีความสามารถในการพิจารณาคุณภาพ และความเหมาะสมของสื่อต่อผู้เรียนได้

1.9 สามารถเตรียมและวางแผนการใช้สื่อการสอนได้

1.10 สามารถผลิตสื่อการสอนแบบง่ายได้

1.11 สามารถผลิตสื่อการสอนที่ซับซ้อน เช่น ชุดการสอน รายการโทรทัศน์

เมื่อจำเป็น

2. หลักความพร้อม (Readiness) ความสามารถพื้นฐานในการสร้างความพร้อมให้แก่ผู้เรียนมีดังนี้

2.1 พัฒนาแผนการสร้างความพร้อมเฉพาะอย่าง

2.2 แนะนำผู้เรียนเพื่อเป็นการเร้าให้เกิดความต้องการเรียนรู้จากสื่อที่ครูเลือก

มา

2.3 สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสื่อการสอน

2.4 เลือกหาวิธีสอนที่เหมาะสม ที่จะนำไปสู่การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น

2.5 ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

3. หลักการควบคุม (Control) ครูควรมีความสามารถและทักษะพื้นฐาน ดังนี้

3.1 สามารถใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษาได้

3.2 สามารถป้องกันและแก้ไขข้อข้องของเครื่องมือต่างๆ ได้

3.3 สามารถจัดสภาพของห้องเรียนได้ดี ถ้าเป็นการฉายก็สามารถจัดสภาพการฉายได้ดี

3.4 สามารถติดตั้งเครื่องมือต่างๆ ได้ดี

3.5 ติดตั้งวัสดุต่าง ได้อย่างเหมาะสม สะดวกต่อการใช้และติดตามผลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี

3.6 สามารถวางแผนกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการใช้สื่อการเรียนการสอนใน ห้องเรียนได้เป็นอย่างดี

4. หลักการปฏิบัติ ครูควรมีความรู้และทักษะพื้นฐาน ดังนี้

- 4.1 เลือกกิจกรรมการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนอยากรู้ ตาม
จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
- 4.2 ใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นและชี้แนะ
- 4.3 ใช้การอภิปรายเพื่อนำไปสู่เนื้อหาและการสร้างมโนคติ
- 4.4 จัดกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสมและสร้างกิจกรรมท้าทายในการแก้ปัญหา
- 4.5 ใช้สื่ออย่างมีลำดับ
- 4.6 จัดดำเนินการด้านการจัดสภาพการณ์ต่างๆ ในการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้
- 4.7 สามารถจัดกลุ่มกิจกรรมให้ผู้เรียนหาความรู้จากสื่อต่างๆ ได้ เช่น จัดป้าย
นิเทศ จุดมุมวิขาและการค้นคว้ารายงานเพิ่มเติม เป็นต้น

5. หลักการประเมินผล (Evaluation) ครูควรประเมินผลทั้งจากตัวสื่อและจากการ
ใช้สื่อการสอนของตนเอง

จากหลักการข้อนี้จะทำให้ครูทราบว่า สื่อนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมาก
น้อยเพียงใด และครูเองมีเทคนิคในการสื่อการสอนนั้นดีพอหรือไม่ ดังนั้น ในเรื่องนี้ครูควรมี
ความรู้ความสามารถทักษะพื้นฐานในการวัดและประเมินผลการสอนของตนเอง และสื่อการสอน
ตามจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อปรับปรุงในโอกาสต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จักรา สุวานิช (2530 : 82) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์สภาพและความ
ต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาการใช้บริการและการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์ส่วนใหญ่คือ
มีอุปกรณ์ใหม่เพียงพอขาดงบประมาณในการจัดซื้อ หรือผลิตสื่อการเรียนการสอนตามความ
ต้องการส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษา คือไม่มีห้องที่เหมาะสม
สำหรับการใช้สื่อการเรียนการสอนเพียงพอ ครูอาจารย์ในโรงเรียนจึงขาดความสนใจที่จะผลิตสื่อ
การเรียนการสอนสำหรับใช้ประกอบการสอนและยังขาดงบประมาณ ในการดำเนินงานด้านโสต
ทัศนศึกษาด้วย

ปรีชา ทัพพัถล ณ อยุธยา (2533 : 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและ
ความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูช่างไฟฟ้ากำลังในวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา
พบว่าปัญหาการบริการสื่อการสอนในวิทยาลัยอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น เรียงลำดับได้ดังต่อไปนี้ คือ
การบริการข่าวสารด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ปรับปรุงวัสดุสื่อการสอนที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ให้บริการข่าวสารทางวิชาการ บริการยืมสื่อการสอนเผยแพร่เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ เผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับสื่อการสอน การผลิตสื่อการสอนและจัดทำคู่มือแหล่งวัสดุสื่อการสอน รวมทั้งการให้คำปรึกษาในการผลิตและใช้สื่อการสอน

วัฒนาวรรณ จันทรกุล (2536 : 57) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อเนื่องจากต้องรับภาระหน้าที่อื่นๆ ประกอบขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และวัสดุสิ้นเปลือง ขาดบุคลากรที่มีความรู้หรือความชำนาญในการผลิต สื่อการสอนที่ครูผลิตขึ้นมาส่วนใหญ่ไม่ได้ผ่านการทดลองใช้จึงขาดคุณภาพ นอกจากนี้พบว่า สื่อมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนขาดการนิเทศการใช้สื่อ

ครองศักดิ์ เข้มประยูร (2539 : 103 - 105) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนในวิทยาลัยการอาชีพ กรมอาชีวศึกษา พบว่า

ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนในหลักสูตร ปวช. และหลักสูตรระยะสั้นด้าน การผลิตสื่อการสอน การเตรียมและการจัดหาสื่อการสอน การบริการสื่อการสอน สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และสำหรับความต้องการการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง สื่อการสอนประเภทวัสดุที่ต้องการมากที่สุดได้แก่ ของจริง เอกสาร ตำราเรียน ของตัวอย่าง แผ่นใส รูปภาพต่างๆ เป็นต้น

พุดิษดา ไชยพันธุ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหา และความต้องการในการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนของสถาบันอาชีวศึกษาได้ 2 วิทยาเขต นาทวี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้สื่อการสอนของอาจารย์จำแนกตามแผนก พบว่า แผนกช่างยนต์มีการใช้สื่อประเภทวัสดุชนิดของจริงมากที่สุด สำหรับแผนกช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ พานิชยกรรมและแผนกสามัญพื้นฐาน มีการใช้สื่อประเภทวัสดุชนิดเอกสาร ตำราเรียน มากที่สุด ส่วนสื่อประเภทอุปกรณ์แผนกช่างยนต์ใช้ ชุดอุปกรณ์ของจริงประกอบสอนมากที่สุดสำหรับช่างอิเล็กทรอนิกส์ และแผนกสามัญพื้นฐานใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ชุดอุปกรณ์ฝึกประกอบการสอนในรายจุดประสงค์ และชุดอุปกรณ์ของจริงประกอบการสอนมากที่สุด และแผนกพานิชยกรรมใช้ชุดสาธิตประกอบการสอนมากที่สุด

จากงานวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า สถาบันทางการศึกษาต่างๆ กำลังให้ความสนใจกับการศึกษาปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากและมีแนวโน้มเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาของไทยในอนาคต

หากมีการนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยอาศัยการออกแบบและการวางแผนอย่างเป็นระบบ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจในการทำวิจัย เพื่อให้ได้เห็นถึงภาพรวมของปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี โดยเลือกทำการศึกษากับครูสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี เพื่อเป็นแนวทางในกานวางแผนดำเนินงาน ปรับปรุงและพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานีให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus